

Käyttöoikeusasetus sosiaali- ja terveydenhuollon käyttöoikeuksien määrittämiseksi

**Infotilaisuus
Asetuksen yhteenveto**

27.9.2021

Infotilaisuus STM:n asetuseruonnoksesta käyttöoikeuksista asiakastietoon

- 13-13.20 Tilaisuuden avaus, *Anna Kärkkäinen*
Käyttöoikeusasetuksen juridinen tausta, *Joni Komulainen*
- 13.20-14.50 Käyttöoikeuksien kokonaisuus, *Marko Jalonen ja Anja Mursu*
- Linjaukset ja valitun mallin perustelut
 - Työtehtävien, palveluiden ja tietojen ryhmittely sekä käyttöoikeudet terveydenhuollossa
 - Työtehtävien, palveluiden ja tietojen ryhmittely sekä käyttöoikeudet sosiaalihuollossa
- 14.50- 15 Yhteenveto ja loppusanat, *Anna Kärkkäinen*

Kysymyksiä ja kommentteja voi lähettää viestiseinälle: viestiseina.fi/stm

Käyttöoikeussäätely asiakastietolaissa

Uusi asiakastietolaki (784/2021) voimaan 1.11.2021

Asiakastietolain 15 §:ssä säädetään käyttöoikeuksista

- Käyttöoikeuksien on perustuttava *sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun asiakas- ja potilastietoja käsittelevän henkilön työtehtävään ja annettavaan palveluun* siten, että henkilöllä on *käyttöoikeus vain työtehtävissään tarvitsemiinsa välttämättömiin asiakastietoihin*, joihin hänellä on tiedonsaantioikeus. Asiakastietojen käsittelyn perusteena on oltava tietoteknisesti varmistettu asiakas- tai hoitosuhde tai muu lakiin perustuva oikeus.
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään, mitä tietoja ammattihenkilöt ja muut asiakastietoja käsittelevät henkilöt työtehtävänsä ja annettavan palvelun perusteella saavat käyttää.
- Palvelunantajan on määriteltävä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tai muun asiakastietoja käsittelevän henkilön oikeus käyttää asiakastietoja. Palvelunantajan on pidettävä rekisteriä asiakastietojärjestelmiensä ja asiakasrekisteriensä käyttäjistä sekä näiden käyttöoikeuksista.

15 §:n perusteluja

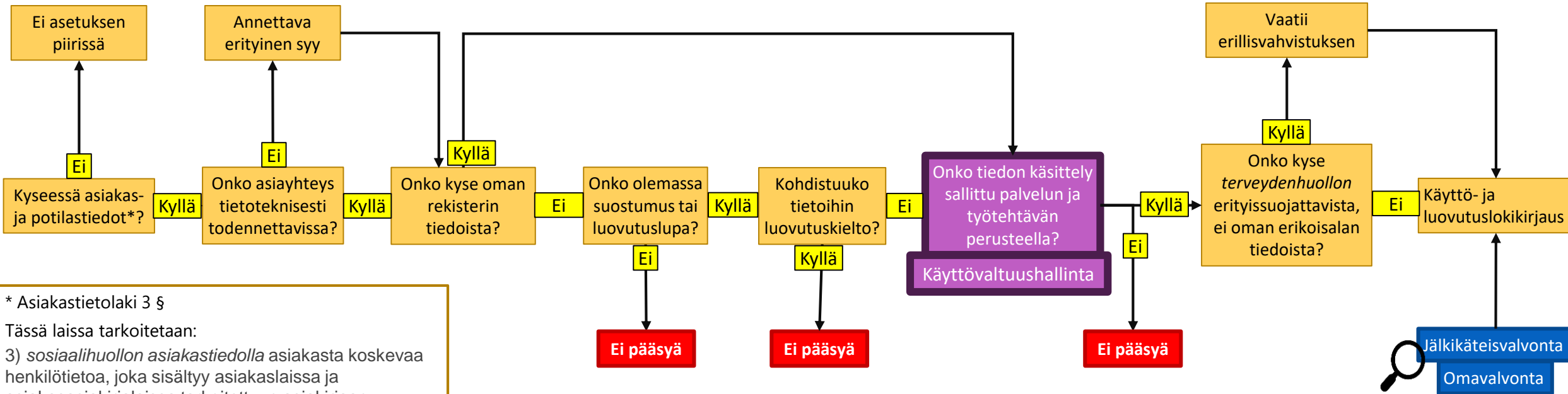
- Varmistetaan valtakunnalliset yhdenmukaiset periaatteet käyttöoikeuksien määrittelyyn
 - Yhtenäiset käyttöoikeuksien perusteet koskisivat sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia
- Edistettäisiin asiakkuuden perusteella tallennettujen henkilötietojen suojaamista asiattomalta ja oikeudettomalta käsittelyltä
- Asetuksella tarkennetaan lain 1 momentissa säädettyjä perusteita, joiden mukaisesti palvelunantaja on määriteltävä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muiden asiakastietoja käsittelevien henkilöiden käyttöoikeudet asiakastietoihin
- Käyttöoikeuksien määrittelyn avulla työntekijät pääsisivät käsittelemään ainoastaan niitä asiakastietoja, jotka liittyvät sisällöllisesti kullekin osoitettuihin työtehtäviin
- Käyttöoikeuksilla rajataan organisaation omassa toiminnassa laadittujen potilastietojen käyttöä, mutta myös muilta palvelunantajilta tai palveluista luovutuksena asiakkaan suostumuksen tai lain nojalla saatujen tietojen käyttöä.
- Käyttöoikeuksilla ei voisi laajentaa tiedonsaantioikeuksia

Käyttöoikeusasetuksen lähtökohtia

- Asetuksella säädetään maksimitiedot, joita saa käyttää
 - Tarvittaessa suppeampi tietojoukko, jos palvelu tai työtehtävä ei asetuksen mahdollistamia tietoja välttämättä edellytä
 - Palvelunantajan vastuulla määrittää käyttöoikeudet suhteessa työtehtäviin -> edellyttää työtehtävien määrittelyä suhteessa asetukseen
- Ammattihenkilön arvioitava asiakaskohtaisesti, mitkä tiedot kunkin asiakkaan kohdalla välttämättömiä
- Palveluiden, työtehtävien ja tietojen ryhmittely
 - Terveystieteidenhuollossa ei sopivaa valmiita luokituksia -> uudet ryhmittelyt asetusta varten
 - Sosiaalihuollossa sosiaalipalveluiden ja palvelutehtävien luokitukset
 - Teknisesti toteutettavissa tietojärjestelmiin eri tavoin hyödyntäen käytössä olevia tietorakenteita -> muutostarpeiden minimointi

Tiedon käsittelyn oikeutuksen tarkastaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

* Asiakastietolaki 3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 3) *sosiaalihuollon asiakastiedolla* asiakasta koskevaa henkilötietoa, joka sisältyy asiakaslaissa ja asiakasasiakirjalaisissa tarkoitettuun asiakirjaan;
- 4) *potilastiedolla* potilasta koskevaa henkilötietoa, joka sisältyy potilaslaissa tarkoitettuun potilasasiakirjaan;

Linjaukset

- Asetus koskee kaikkia asiakas- ja potilastietoja käsitteleviä järjestelmiä ja tunnisteellista asiakas- ja potilastietojen käsittelyä
- Ammattihenkilöllä on katseluoikeus ainakin kaikkiin niihin näkymiin tai tietokokonaisuuksiin, joille työtehtävässään tuottaa merkintöjä
- Luovutuksiin ja omaan käyttöön tulee soveltaa samoja käyttövaltuuksiin liittyviä sääntöjä
- Käyttövaltuudet voivat olla rajaavampia kuin asetuksessa esitetyt, asetus esittää vähimmäisvaatimustason.
- Mikäli henkilöllä on useampia työtehtävä-/palvelu –yhdistelmiä saman päivän aikana, voidaan yhdistää näiden käyttöoikeudet. Mikäli henkilöllä on useampia työtehtävä-palvelu –yhdistelmiä eri päivinä, niin tehdään roolin valinta tehtävien vaihtuessa.
- Erityisellä syyllä ei voi laajentaa käyttövaltuuksia. Erityisellä syyllä perustellaan rajauksen mukainen käyttö niissä tilanteissa, kun asiallinen yhteys ei ole teknisesti todennettavissa.
- Sote-alojen opiskelijoille harjoittelujaksollaan voidaan antaa työtehtävää ja palvelua vastaavat käyttövaltuudet heidän toimiessaan sote-ammattihenkilön ohjauksessa. Opiskelijan rooli on oltava selkeä käyttövaltuuksissa.
- Työtehtävä ja annettava palvelu voidaan yhdessä määrittää käyttövaltuushallintaan työrooliksi. Organisaation tehtäväksi jää asetuksen sovittaminen omaan käyttöoikeushallintaan osana käyttäjä- ja käyttöoikeusrekisterin kuvausta.

Perustelut valitulle mallille

- (Erityisesti) terveydenhuollossa käytettävissä olevien potilastietojen käyttövaltuuksilla rajaaminen on erittäin haasteellinen kokonaisuus toteuttaa vaarantamatta potilasturvallisuutta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollossa on useita muitakin kontroleja sen varmistamiseksi, että käytetään vain asiaankuuluvia tietoja: asiallisen yhteyden todentaminen, kieltojen huomiointi tietojen luovutuksessa ja lokitietojen jälkikäteiskontrolli.
- Tietojärjestelmät (satoja - tuhansia eri konfiguraatioissa) ovat hyvin eri tasoisia ja niissä on hyvin eri tasoiset edellytykset käyttövaltuushallinnan pohjalta tapahtuvaan tietojen käsittelyn rajaamiseen
 - Vanhat järjestelmät
 - Uudet järjestelmät
 - Erillisjärjestelmät
- Organisaatioiden toiminta, ammattihenkilöiden roolitus sekä tietojärjestelmien tietojen ja toiminnallisuuksien jäsenitys voidaan tehdä monella eri tavalla, näin ollen ei ole kuvattavissa asetustasoisesti one size fits all –ratkaisua rakentamatta malliin joustonvaraa.
- Haastetta on yritetty ratkaista useita kertoja aiemmin ja nyt on pyritty rakentamaan joustava malli, joka kuitenkin ohjaa käyttövaltuuksien hallintaa yhtenäiseen jäsennykseen mahdollistaen eri organisaatioiden toimintamallien erityispiirteiden huomioon ottamisen.
- On tunnistettu, että odotettavissa olevat kustannukset (henkilötyö ja tietojärjestelmämuutokset) ovat merkittäviä ja toteutuksen aikajänteeseen tarvitaan siirtymäaika.

Käyttövaltuushallinta

Työtehtävät

Annettavat palvelut

Tietokokonaisuudet

- Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttövaltuuksien hallinta perustuu työtehtäviin, annettavaan palveluun sekä tarvittaviin tietokokonaisuuksiin.
- Käyttöoikeuksien perusteet on asetuksessa määritelty näiden kolmen tekijän perusteella erikseen sosiaalihuollolle ja terveydenhuollolle.
- Käyttöoikeudet määritellään myös sosiaali- ja terveydenhuollon välillä perustuen samoihin kolmeen tekijään.

Kysymyksiä ennen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon käyttövaltuusasetuksen sisällön tarkempaa läpikäyntiä?

Terveydenhuolto

Käyttöoikeuksien määrittämisen perusteet asetuksessa

Työtehtävät

Annettavat palvelut

Tietokokonaisuudet

1. Työtehtävät

- Työtehtävien pohjana käytettiin Valviran laillistettuja, nimikesuojattuja ja luvan saaneita terveydenhuollon ammattinimikkeitä, jotka ryhmiteltiin esimerkinomaisesti tehtävien mukaan
- Lisäksi huomioitiin muut hoitoon liittyvät työtehtävät

2. Annettavat palvelut

- Pohjaksi palvelujen luokitteluun valittiin *THL – Sosiaali- ja terveystieteiden luokitus*. Luokitusta muokattiin käyttövaltuusasetuksen tarpeisiin

3. Tietokokonaisuudet

- Yhdistetty soveltuvia piirteitä useammasta jäsenyyksestä ja luokituksesta (päätietyryhmät, näkymät, asiakastietolaki)

Perusteissa huomioitiin kyselyiden ja työpajojen tulokset työtehtävien, palvelujen ja tietokokonaisuuksien luokittelussa.

Potilastietojen kirjaamisen ”näkyvien” suoraan käyttämisen ei katsottu toimivaksi asetuksen tasolla.

- Asetuksesta olisi tullut kankea ja se olisi rajoittanut järkevää toiminnan organisointia sekä pahimmassa tapauksessa vaarantanut potilasturvallisuuden
- Tietojärjestelmät voivat kuitenkin hyödyntää näkyviä käyttövaltuuksien tarkennuksissa toteuttaessaan asetuksen vaatimustasoa

Työtehtävien jaottelu

2§

1. Laaja-alaiset hoidolliset työtehtävät
2. Rajatut hoidolliset työtehtävät
3. Hoidon tuen työtehtävät
4. Lääkkeiden käytön arviointiin, toimittamiseen ja käytön opastukseen liittyvät työtehtävät
5. Potilashallinnon tehtävät (sihteerit, ajanvaraajat, laskutustehtävät)

1. Laaja-alaiset hoidolliset työtehtävät

2§

Työtehtävän kuvaus

Potilaan oireiden, toimintakyvyn ja sairauksien hoidon tarpeen arvio, tutkimus, toteaminen ja hoito sekä kuntoutus, terveydenhuollon ammattihenkilön antama konsultaatio sekä terveydenhuollon tehtävien mukaisten todistusten ja viranomaispäätösten antaminen.

Toiminnan tavoitteena on kokonaisvaltaisesti potilaan terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ennaltaehkäiseminen, sairauksien toteaminen sekä sairauksiin liittyvän hoidon toteuttaminen, potilaan oireiden lievittäminen (palliatiivinen hoito) sekä kuntouttava toiminta.

Työtehtävien turvallisesti toteuttamiseksi on tarpeen hyödyntää itsenäisesti laajasti potilaan asiakas- ja potilastietoja.

Laaja-alaisia työtehtäviä toteuttavien ammattihenkilöt voivat olla esimerkiksi lääkäreitä, hammaslääkäreitä, terveydenhoitajia tai sairaanhoitajia.

2. Rajatut hoidolliset työtehtävät

2§

Työtehtävän kuvaus

Potilaan terveydentilan tai terveysongelmaan liittyvät hoito-, tutkimus- ja selvitystehtävät tai muut potilaalle laaditun suunnitelman mukaiset toimenpiteet tai tehtävät. **Työtehtävien turvallisesti toteuttamiseksi on tarpeen hyödyntää itsenäisesti rajatusti potilaan asiakas- ja potilastietoja.**

Rajattuja työtehtäviä voivat toteuttaa esimerkiksi suuhygienisti, laboratoriohoitaja, röntgenhoitaja, välinehoitajat, lähihoitaja sekä fysio-, ravitsemus-, toiminta-, puhe- ja psykoterapeutit.

3. Hoidon tuen työtehtävät

2§

Työtehtävän kuvaus

Potilaan ongelmien selvittämisen tai hoidon tukemiseksi toteutettavat työtehtävät,

- **joiden turvallista toteuttamista varten on mahdollista toimittaa (tai antaa muulla tavoin pääsy) riittävä ja yksiselitteinen tietokokonaisuus ja jotka sisältävät potilastietojen käsittelyä vain kyseisen tietokokonaisuuden osalta tai**
- **joiden turvallinen toteuttaminen on mahdollista pääsääntöisesti ilman potilaan asiakas- ja potilastietoja.**

Mikäli työtehtävät edellyttävät laajempaa kuin omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevien potilaan tietojen hyödyntämistä, tiedonsaannin arvonmääritys tapahtuu sellaisen toimihenkilön tai roolin toimesta, jolla on laajemmat hoidolliset työtehtävät, tai tarvittavat tiedot välitetään yhteistyössä sovittujen toimintaohjeiden mukaisesti.

Hoidon tuen työtehtäviä voivat toteuttaa esimerkiksi sairaalamikrobiologi, sairaalaselubiologi, sairaalageneetikko, sairaalakemisti ja sairaalafyysikko sekä hammasteknikko, apuvälineteknikko, sairaaloiden verikeskusten työntekijät, naprapaatti, osteopaatti, kiropraktikko ja koulutettu hieroja.

4. Lääkkeiden käytön arviointiin, toimittamiseen ja käytön opastukseen liittyvät työtehtävät

2§

Työtehtävän kuvaus

Lääkkeiden toimittamiseen ja käytön neuvontaan ja opastamiseen liittyvät työtehtävät. Sisältää myös asiakkaan lääkitystietojen ajantasaisuuden sekä asianmukaisuuden tarkastamisen.

Työtehtäviä voivat toteuttaa esimerkiksi proviisori tai farmaseutti.

5. Potilashallinnon tehtävät (sihteerit, ajanvaraajat, laskutustehtävät)

Työtehtävän kuvaus

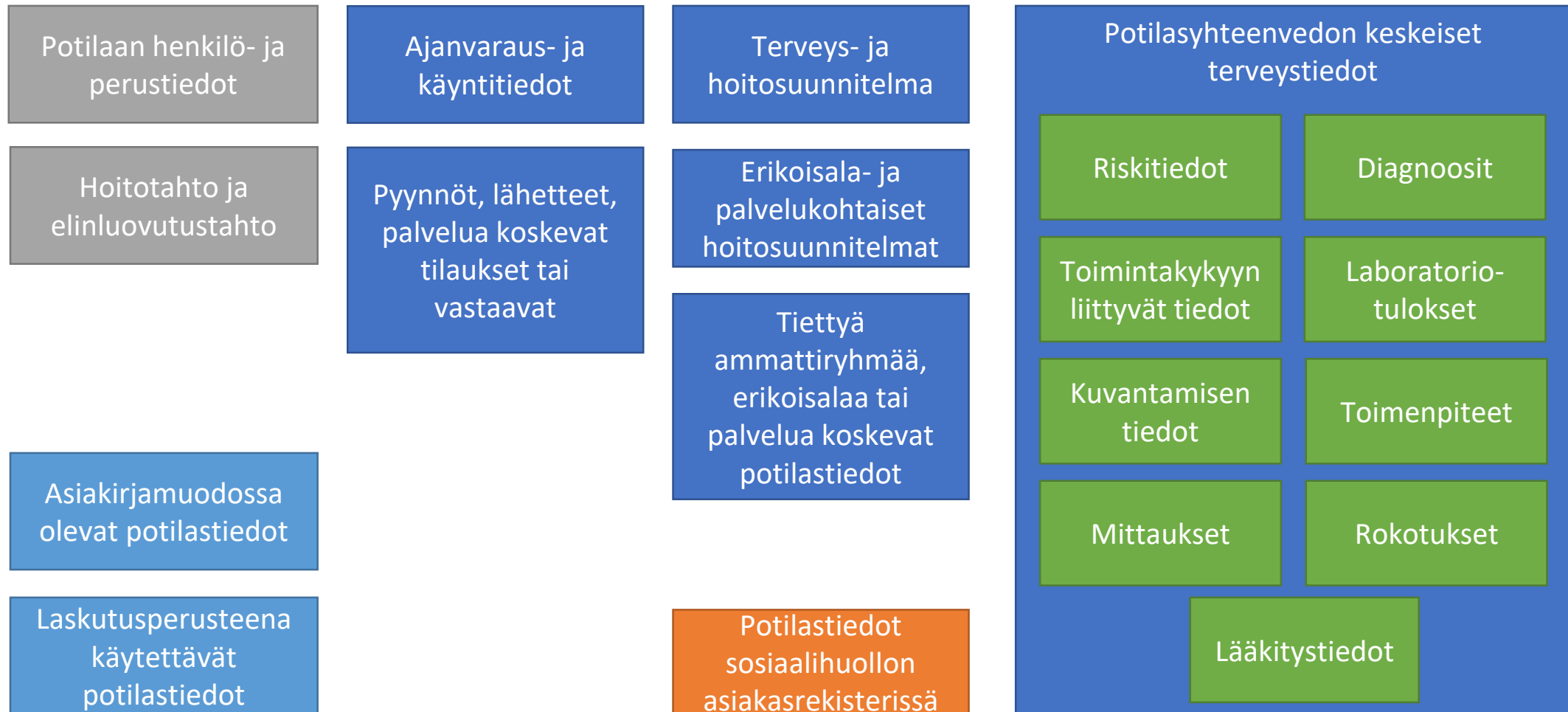
Palveluprosessiin, yksittäiseen palvelutapahtumaan, palvelukäyntiin tai palvelukokonaisuuteen tai sen hallintaan liittyvät tehtävät, kuten neuvonta, palveluihin ohjaus, palveluiden varaus, laskutus ja muistutuspalvelu.

Kysymyksiä työtehtävistä?

Palvelu	Kuvaus
Yleinen terveydenhuollon vastaanottopalvelu	Sisältää eri ammattiryhmien antaman itsenäisen terveydenhuollon vastaanottopalvelun ja poliklinikkapalvelut, jotka eivät kuulu muihin (<i>tämän luettelon</i>) erikoistuneempiin palveluihin. Sisältää perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, näihin liittyvät kotona annettavat terveydenhuollon palvelut, neuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon.
Sairaalapalvelut	Sisältää sairaalan vuodeosastolla tai kotisairaalassa annettavat palvelut perusterveydenhuollossa, sosiaalihuollon yksikössä tai erikoissairaanhoidossa.
Suun terveydenhuollon palvelut	Suun ja hampaiston terveydenhuoltoon kuuluvat palvelut.
Diagnostiset sekä hoidolliset tutkimus- ja toimenpidepalvelut (kuvantaminen, laboratorio, silmätutkimukset)	Potilaan ongelmien selvittämiseksi tarvittava tutkimus- ja selvityspalvelu ilman varsinaista hoitosuhdetta tai kokonaisvaltaista hoitovastuuta.
Toimintakyvyn, kuntoutuksen ja terapia-alan palvelut	Asiakkaan tai potilaan toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä ja hyvinvointia tai jotakin näistä toiminnoista edistävä tai ylläpitävä palvelu.
Kotisairaanhoito ja kotihoito	Palvelu, johon kuuluu potilaan kotona tapahtuvat sairaanhoitajan suorittamat lääkärin määräämät tai muut sairaanhoidolliset toimet, esimerkiksi näytteidenotto, lääkkeiden jako ja valvonta ja asiakkaan voimien seuraaminen
Päihde- ja mielenterveyspalvelut	Mielenterveyteen, mielenterveyshäiriöiden ehkäisyyn ja hoitoon ja päihdehuoltoon liittyvät palvelut.
Hätä-, ensiapu- ja päivystyspalvelut	Äkillisen henkeä, terveyttä tai hyvinvointia vakavasti uhkaavan tilanteen vaatiman asiantuntija-avun saamiseksi järjestetyn, usein ympärivuorokautinen palvelun.
Neuvolapalvelut	Palvelu raskaana oleville henkilöille, lasta odottaville perheille ja alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Palveluun sisältyy mm. sikiön, raskaana olevan ja synnyttäneen henkilön sekä syntyneen lapsen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.
Seulontapalvelu ja rokotuspalvelut	Palvelu, jonka tavoitteena on asiakkaan tai potilaan terveysongelmien ennaltaehkäisy ja sairauksien varhainen tunnistaminen seulontojen avulla. Palvelut kohdistetaan väestötasoisesti esimerkiksi ikäryhmittäin seulontapalveluissa. Myös rokotuspalvelua kohdistetaan laajoille väestön joukoille, esimerkiksi influenssa- ja koronarokotukset.
Sosiaalihuollossa annettavat terveydenhuollon palvelut	Terveydenhuollon palvelut, joita annetaan sosiaalihuollon palveluyksikössä.
Toiminnan tukipalvelut	Muut kuin terveydenhuollon palveluiden antamiseen liittyvät toimet terveydenhuollon yksikössä. (laskutus, ICT, keskitetty ajanvaraus, ruokahuolto, sairaalahuolto jne.)
Sairaalan apteekkipalvelut	Sairaala-apteekit toimivat sairaanhoitopiireissä, yliopistollisissa sairaaloissa ja keskussairaaloissa. Lääkekeskukset pienemmissä sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja yksityisissä sairaaloissa. Tehtäviä on hoitoon liittyen lääkkeiden jako potilaille sekä osastofarmasia.

Terveydenhuollon tietokokonaisuudet, joihin käyttövaltuuden voivat kohdistua sosiaali- ja terveydenhuollossa

**Kysymyksiä palveluista ja
tietokokonaisuuksista?**

**Työtehtävä + annettava palvelu →
Tietokokonaisuudet**

Kun kyse on laaja-alaisesta hoidollisesta työtehtävästä

4§

1. yleisessä terveydenhuollon vastaanottopalvelussa,
2. sairaalapalveluissa,
3. suun terveydenhuollon palveluissa,
4. toimintakyvyn, kuntoutuksen ja terapia-alan palveluissa,
5. kotisairaanhoidossa ja kotihoidossa,
6. päihde- ja mielenterveyspalveluissa,
7. hätä-, ensiapu- ja päivystyspalveluissa sekä
8. neuvolapalveluissa,

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- kaikki potilastiedot niin kuin on välttämätöntä sekä
- sosiaalihuollon asiakas- ja potilastiedot tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen määrittämässä laajuudessa.

Kun kyse on rajatusta hoidollisesta työtehtävästä

1/4

5§

1. yleisessä terveydenhuollon vastaanottopalvelussa,
2. sairaalapalveluissa,
3. suun terveydenhuollon palveluissa,
4. kotisairaanhoidossa ja kotihoidossa,
5. päihde- ja mielenterveyspalveluissa,
6. hätä-, ensiapu- ja päivystyspalveluissa sekä
7. sosiaalihuollossa annettavat terveydenhuollon palvelut

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat,
- ajanvaraus- ja käyntitiedot,
- omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot (esim. näkymäperusteisesti),
- antamaansa palveluun liittyvät potilastiedot sosiaalihuollon potilasrekisterissä asiakkaan suostumuksen perusteella sekä
- potilasyhteenveto sisältäen keskeiset terveystiedot (diagnoosit, riskitiedot, lääkitys, kuvantaminen, laboratoriotulokset, toimenpiteet, rokotukset, mittaukset, toimintakyky).

Kun kyse on rajatusta hoidollisesta työtehtävästä

2/4

5§

1. diagnostisissa sekä hoidollisissa tutkimus- ja toimenpidepalveluissa (kuvantaminen, laboratorio, silmätutkimukset)

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- terveyst- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat,
- oman ja muiden organisaatioiden kyseistä palvelua koskevat ajanvaraus- ja käyntitiedot,
- kriittiset riskitiedot siltä osin kuin työtehtävässä välttämätöntä sekä
- omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot

Kun kyse on rajatusta hoidollisesta työtehtävästä

3/4

5§

1. toimintakyvyn, kuntoutuksen ja terapia-alan palvelut

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat,
- ajanvaraus- ja käyntitiedot,
- kriittiset riskitiedot, diagnoosit ja toimintakykyyn liittyvät tiedot siltä osin kuin työtehtävässä välttämätöntä sekä
- omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot.

Kun kyse on rajatusta hoidollisesta työtehtävästä

4/4

5§

1. seulonta- ja rokotuspalvelut

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- omaa tehtävää koskevat ajanvaraustiedot, pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- seulontapalveluissa kyseiseen seulontaan liittyvät tiedot; sekä
- rokotuspalveluissa riskitietojen osalta allergiset reaktiot sekä aiemmat rokotukset.

Kun kyse hoidon tuen työtehtävistä

6§

1. yleisessä terveydenhuollon vastaanottopalvelussa,
2. sairaalapalveluissa,
3. suun terveydenhuollon palveluissa,
4. diagnostiset sekä hoidolliset tutkimus- ja toimenpidepalvelut (röntgen-, laboratorio- ja silmätutkimukset);,
5. toimintakyvyn, kuntoutuksen ja terapia-alan palveluissa,
6. kotisairaanhoidossa ja kotihoidossa,
7. päihde- ja mielenterveyspalveluissa,
8. hätä-, ensiapu- ja päivystyspalveluissa sekä
9. toiminnan tukipalveluissa.

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- omaa tehtävää koskevat ajanvaraustiedot, pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot.

Kun kyse lääkkeiden käytön arviointiin ja opastukseen liittyvistä työtehtävistä

7§

1. yleisessä terveydenhuollon vastaanottopalvelussa,
2. sairaalapalveluissa,
3. kotisairaanhoidossa ja kotihoidossa,
4. päihde- ja mielenterveyspalveluissa,
5. hätä-, ensiapu- ja päivystyspalveluissa.

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot,
- lääkitystiedot;
- diagnoosit;
- riskitiedot; sekä
- laboratoriotulokset ja fysiologiset mittaukset.

Kun kyse lääkkeiden käytön arviointiin, toimittamiseen ja opastukseen liittyvistä työtehtävistä

1. sairaalan apteekkipalvelussa.

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot,
- lääkitystiedot.

7§

Kun kyse potilashallinnon tehtävistä

8§

1. toiminnan tukipalveluissa.

On käyttövaltuuksilla määritettävissä käytettäväksi

- potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto,
- oman organisaation ajanvaraus- ja käyntitiedot,
- oman organisaation pyynnöt, lähetteet, palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat,
- laskutukseen liittyvissä tehtävissä laskutusperusteina käytettävät oman organisaation potilastiedot sekä
- muissa potilashallinnon tehtävissä tehtävän edellyttämät oman organisaation potilastiedot.

**Kysymyksiä terveydenhuollon
käyttövaltuuksista?**

Sosiaalihuolto

Työtehtävät ja käyttöoikeudet

Käyttöoikeuksien määrittämisen perusteet asetuksessa

Työtehtävät

Annettavat palvelut

Tietokokonaisuudet

Sosiaalihuollon työtehtävät jaotellaan asetuksessa sen mukaan, minkä verran eri tehtäviin sisältyy kokonaisvaltaista vastuuta asiakkaan sosiaalihuollon kokonaisuudesta. Työtehtävissä erotetaan julkisen sosiaalihuollon työtehtävät yksityisestä sosiaalihuollosta, jossa palveluiden antaminen perustuu asiakkaan ja palvelunantajan väliseen sopimukseen.

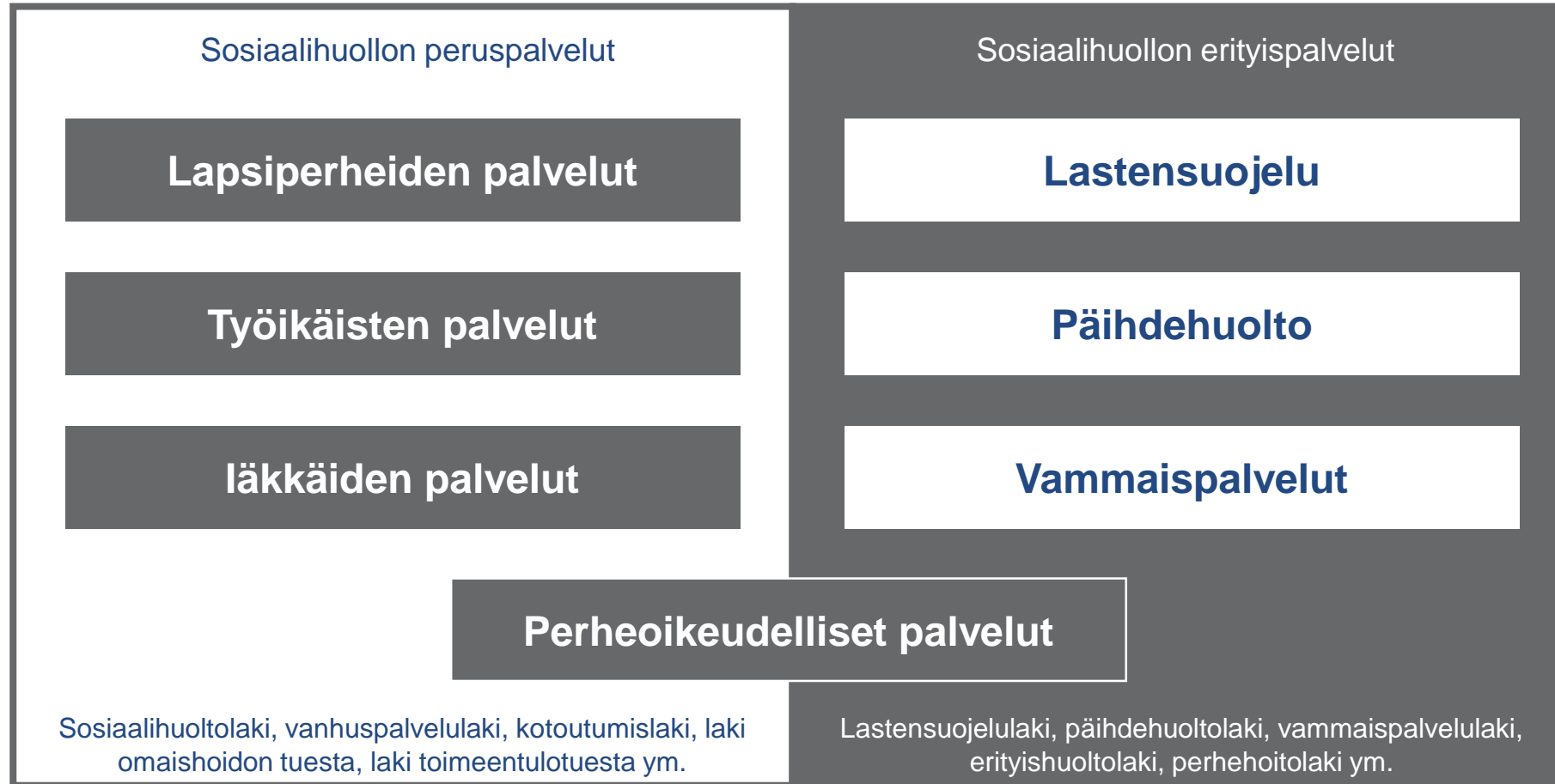
Annettavat palvelut perustuvat sosiaalihuollon palvelutehtäviin ja sosiaalipalveluihin, sekä palveluprosessiin.

1. Palvelutehtävät
 - THL:n luokitus palvelutehtävistä: *Sosiaalihuolto - Palvelutehtävä*
2. Sosiaalipalvelut
 - THL:n luokitus sosiaalipalveluista: *Sosiaalihuolto - Sosiaalipalvelut*
3. Palveluprosessi
 - THL:n luokitus sosiaalihuollon palveluprosessista: *Sosiaalihuolto – Sosiaalihuollon palveluprosessi*

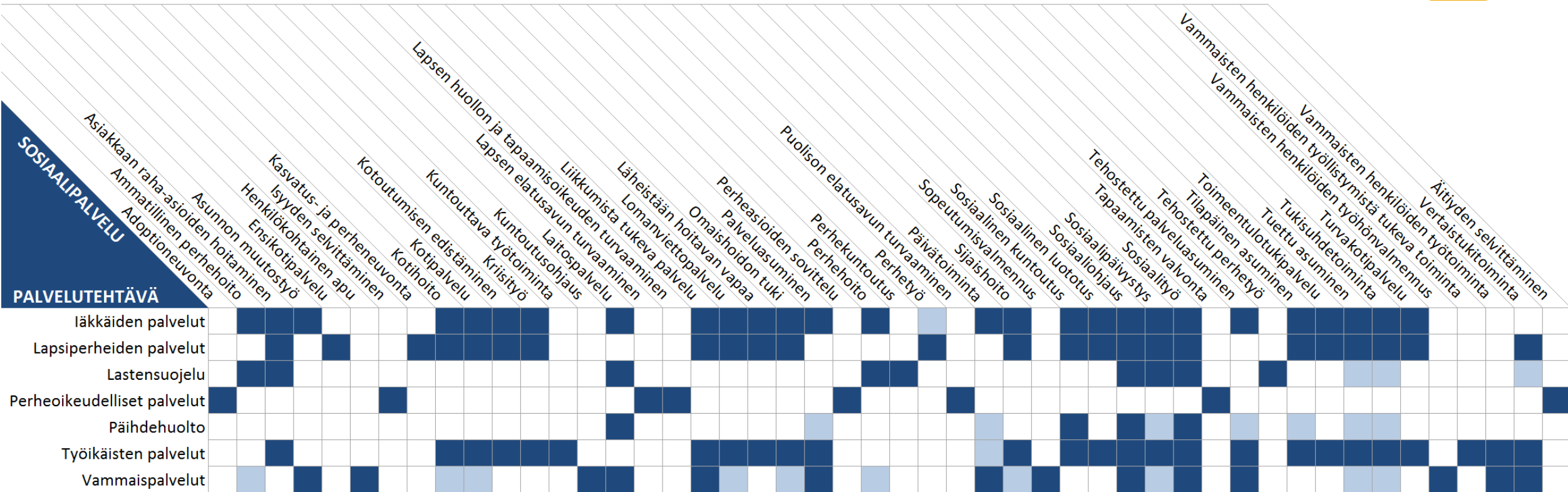
Sosiaalihuollon tietokokonaisuudet, joita asetuksessa säädettävät käyttöoikeudet koskevat, muodostuvat asiakasasiakirjoina tallennetuista sosiaalihuollon asiakastiedoista.

Perusteissa huomioitiin kyselyiden ja työpajojen tulokset työtehtävien, palvelujen ja tietokokonaisuuksien luokittelussa

Sosiaalihuollon seitsemän palvelutehtävää

Sosiaalipalvelut eri palvelutehtävissä

Selite

Palvelutehtävän perusvalikoimaan kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti lisäksi tarjottava sosiaalipalvelu

Sosiaalihuollon työtehtävät

9§

Julkisessa sosiaalihuollossa

1. Laajan asiakasvastuun työtehtävät
2. Sosiaalipalvelun järjestäminen
3. Lastenvalvojan tehtävät
4. Sosiaalipalvelun toteutus
5. Sosiaalihuollon hallinnolliset tehtävät

Yksityisessä sosiaalihuollossa

1. Laajan asiakasvastuun työtehtävät
2. Sosiaalipalvelun toteutus

Laajan asiakasvastuun työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Asiakkaalle annettavien palvelujen kokonaisuuden arviointi, suunnittelu ja seuranta.

Työtehtäviin sisältyy laaja vastuu siitä, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut muodostavat asiakkaan edun mukaisen kokonaisuuden ja ne koordinoidaan tarvittaessa yhteen myös asiakkaan saamien terveystalvelujen kanssa.

Tällaisia työtehtäviä ovat sosiaalipäivystys, palvelutarpeen arviointi, asiakkuuden suunnittelu, omatyöntekijän tehtävät sekä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävät.

Käyttöoikeus

Laajan asiakasvastuun työtehtävissä sosiaalipäivystyksessä, palvelutarpeen arvioinnissa, asiakkuuden suunnittelussa ja omatyöntekijän on käyttöoikeus asiakkuusasiakirjaan sekä kaikkiin palvelutehtäviin kuuluviin asiakastietoihin pois lukien perheasioiden sovittelun toteutuksen asiakastiedot, turvakotipalvelun toteutuksen asiakastiedot, merkinnät terapeuttisesta työskentelystä ja merkinnät asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta.

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävissä on käyttöoikeus asiakkuusasiakirjaan sekä kaikkiin palvelutehtäviin kuuluviin asiakastietoihin pois lukien perheasioiden sovittelun toteutuksen asiakastiedot, merkinnät terapeuttisesta työskentelystä ja merkinnät asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta.

Sosiaalipalvelun järjestämisen työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Sosiaalityöntekijälle, sosiaaliohjaajalle tai muulle viranhaltijalle kuuluvia tehtäviä, joissa tehdään asiakasta koskevia palvelupäätöksiä, koordinoidaan asiakkaan palveluita, sovitaan palveluntuottajan kanssa sosiaalipalvelujen tuottamisesta ja seurataan ja arvioidaan palvelujen toteutusta.

Työtehtäviin ei kuulu kokonaisvastuuta asiakkaan sosiaalipalvelujen kokonaisuudesta, mutta niihin sisältyy vastuu päätöksenteosta esimerkiksi yhden palvelutehtävän sisällä.

Käyttöoikeudet

Julkisessa sosiaalihuollossa ammattihenkilöllä, jonka työtehtäviin sisältyy sosiaalipalvelujen järjestäminen asiakkaalle, on käyttöoikeus asiakkuusasiakirjaan sekä lapsiperheiden, työikäisten ja iäkkäiden palvelujen asiakastietoihin.

12§

Vammaispalvelujen palvelutehtävissä ammattihenkilöllä on lisäksi käyttöoikeus vammaispalvelun asiakastietoihin. Lastensuojelun palvelutehtävissä on lisäksi käyttöoikeus lastensuojelun asiakastietoihin. Päihdehuollon palvelutehtävissä on lisäksi käyttöoikeus päihdehuollon asiakastietoihin.

Käyttöoikeutta ei sosiaalipalvelun järjestämisen työtehtävissä kuitenkaan ole turvakotipalvelun toteutuksen asiakastietoihin, merkintöihin terapeutisesta työskentelystä eikä merkintöihin asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta.

Lastenvalvojan työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Työtehtävät liittyisivät isyyden ja äitiyden selvittämiseen, lapsen elatuksen, huollon ja tapaamisoikeuden turvaamiseen sekä tapaamisten valvontaan. Lastenvalvojan tehtävänä on ottaa vastaan ja vahvistaa lapsen isyyteen tai äitiyteen liittyvät tunnustamisasiakirjat ja tarvittaessa selvittää lapsen isyys tai äitiys. Hän avustaa lapsen vanhempia tätä koskevien sopimusten tekemisessä ja vahvistaa ne sekä valvoo lapsen edun toteutumista niissä.

Tämä edellyttää riittäviä tietoja lapsen ja hänen vanhempiensa sosiaalihuollon asiakkuudesta ja saamista palveluista.

Käyttöoikeudet

Lastenvalvojan tehtävissä on käyttöoikeus asiakkuusasiakirjaan sekä perheoikeudellisten palvelujen, lapsiperheiden palvelujen ja työikäisten palvelujen asiakastietoihin.

Käyttöoikeutta ei kuitenkaan ole perheasioiden sovittelun ja turvakotipalvelun toteutuksessa syntyviin asiakastietoihin, merkintöihin terapeuttisesta työskentelystä eikä merkintöihin asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta.

Sosiaalipalvelun toteutuksen työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Sosiaalipalveluiden toteutukseen liittyvillä tehtävillä tarkoitetaan julkisessa sosiaalihuollossa joko julkisen tai yksityisen palveluntuottajan toimintaa, jossa asiakkaalle myönnetty sosiaalipalvelu toteutetaan palvelupäätöksen perusteella ja asiakkaalle mahdollisesti laaditun asiakassuunnitelman mukaisesti. Palveluntuottajana voi olla julkisen palvelunantajan palveluyksikkö tai yksityinen palveluntuottaja.

Käyttöoikeudet

Julkisessa sosiaalihuollossa sosiaalipalvelun toteutuksen työtehtävissä on käyttöoikeus asiakkaan perustietoihin, annettavan sosiaalipalvelun toteutuksessa syntyviin asiakastietoihin sekä kyseistä palvelua koskeviin päätöksiin, asiakassuunnitelmiin ja palvelutarpeen arvioihin siinä palvelutehtävässä tai palvelutehtävissä, joihin työtehtävät kohdistuvat.

Omaishoidon tuen, toimeentulotukipalvelun, asiakkaan raha-asioiden hoitamisen, sosiaalisen luototuksen ja turvakotipalvelun toteutuksessa on 1 momentissa säädetyn lisäksi käyttöoikeus toteutettavaa sosiaalipalvelua koskeviin asiakastietoihin kaikissa palvelutehtävissä.

Adoptionevannon toteutuksessa on 1 momentissa säädetyn lisäksi käyttöoikeus lapsiperheiden palvelujen, lastensuojelun ja työikäisten palvelujen asiakastietoihin, lukuun ottamatta niissä laadittuja merkintöjä terapeuttisesta työskentelystä ja asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta sekä turvakotipalvelun toteutuksessa syntyviä asiakastietoja.

Perheasioiden sovittelun toteutuksessa on käyttöoikeus kuitenkin ainoastaan perheasioiden sovittelun asiakastietoihin.

Yksityisen sosiaalihuollon työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Yksityisessä, palveluntuottajan ja asiakkaan väliseen sopimukseen perustuvassa sosiaalihuollossa laajan asiakasvastuun työtehtäviin kuuluisi palveluntuottamisesta sopiminen asiakkaan kanssa, palveluiden suunnittelu sekä toteutuksen seuranta. Sosiaalipalvelun toteutuksen työtehtäviin kuuluu tietyn sosiaalipalvelun toteuttaminen käytännössä.

Käyttöoikeudet

Yksityisessä sosiaalihuollossa laajan asiakasvastuun asiakkuuden suunnittelun tehtävissä on käyttöoikeus oman rekisterinsä asiakkuusasiakirjaan, sopimusasiakirjaan ja asiakassuunnitelmaan sekä niitä sosiaalipalveluja koskeviin asiakastietoihin, joita palveluntuottaja tarjoaa.

Yksityisessä sosiaalihuollossa sosiaalipalvelujen toteutuksen työtehtävissä on käyttöoikeus oman rekisterinsä asiakkuusasiakirjaan, sopimusasiakirjaan ja asiakassuunnitelmaan sekä antamaansa sosiaalipalvelua koskeviin asiakastietoihin.

Sosiaalihuollon hallinnolliset työtehtävät

Työtehtävän kuvaus

Sosiaalihuollossa hallinnollisia työtehtäviä olisivat ajanvarauksiin, asiakasmaksuihin sekä asiakastietojen hallintaan liittyvät tehtävät.

Käyttöoikeudet

Sosiaalihuollon hallinnollisissa tehtävissä kaikissa palvelutehtävissä on käyttöoikeus välttämättä tarvittaviin asiakastietoihin pois lukien perheasioiden sovittelun ja turvakotipalvelun toteutuksen asiakastiedot sekä asiakirjat koskien merkintöjä terapeuttisesta työskentelystä ja asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta.

Käyttöoikeus potilastietoihin sosiaalihuollon työtehtävissä

17§

Käyttöoikeudet

Asiakastietolain (784 / 2021) 20-21 §:n tai potilaslain 13 §:ssä säädetyn suostumuksen perusteella terveydenhuollosta sosiaalihuoltoon luovutettavien potilastietojen käyttöoikeudet on määriteltävä seuraavasti:

- 1) Sosiaalipalvelun toteutuksen tehtävissä palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen, kotihoidon, kotipalvelun, laitospalvelun, sosiaalisen kuntoutuksen ja ammatillisen perhehoidon palveluissa on käyttöoikeus hoitosuunnitelmiin, ajanvaraus- ja käyntitietoihin sekä seuraaviin keskeisiin terveystietoihin: diagnoosit, riskitiedot, toimintakykytiedot, toimenpidetiedot, mittaukset, lääkitystiedot ja rokotukset.
- 2) Laajan asiakasvastuun tehtävissä on 1. kohdassa mainittujen lisäksi käyttöoikeus terveys- ja hoitosuunnitelmaan.

**Kysymyksiä sosiaalihuollon
käyttövaltuuksista?**

Sosiaali- ja terveydenhuollon muut työtehtävät ja käyttöoikeudet

Sosiaali- ja terveydenhuollon muut työtehtävät

18§

Sosiaali- ja terveydenhuollossa muiden asiakastietoja käsittelevien henkilöiden käyttöoikeuksissa muut huomioon otettavat työtehtävät on jaoteltava seuraavasti:

- 1) opiskelijat
- 2) ICT-teknisen henkilöstön työtehtävät; sekä
- 3) arkistotoimen tehtävät.

Opiskelijoiden käyttöoikeudet

Kuvaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoille voidaan harjoittelujaksoilla antaa työtehtävää ja palvelua vastaavat käyttövaltuudet heidän toimiessaan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön ohjauksessa. Opiskelijan rooli on oltava selkeä käyttövaltuuksissa.

Käyttöoikeudet

Sosiaali- terveydenhuoltoalojen opiskelijoille voidaan harjoittelujakson ajaksi antaa työtehtävää ja toteutettavaa palvelua vastaavat käyttövaltuudet heidän toimiessaan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön ohjauksessa.

Käyttöoikeudet ICT-tekni­sen henkilöstön työtehtävässä

Kuvaus

Teknisen ICT-henkilöstön työtehtävissä pääkäyttäjillä ja tietojärjestelmäasiantuntijoilla on oikeus palvelunantajan oman asiakas- ja potilasrekisterin tietoihin. Tietoja saisi käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa, kuin on välttämätöntä selvitettävänä olevan virhetilanteen kannalta. ICT-henkilöstö saisi käsitellä myös valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluissa ainoastaan palvelunantajan omia asiakirjoja.

Käyttöoikeudet

ICT-tekni­sen henkilöstön työtehtävässä ja 3 §:n 12 kohdan ja 9 §:n 5 kohdan mukaisissa toiminnan tukipalveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus palvelunantajan oman asiakas- ja potilasrekisterin välttämättömiin tietoihin.

Käyttöoikeudet arkistotoimen työtehtävässä

Kuvaus

Arkistotoimen tehtävissä käyttöoikeus olisi palvelunantajan oman asiakas- ja potilasrekisterin tietoihin eli kaikkiin arkistonmuodostajan vastuulla oleviin, asiakirjamuodossa oleviin asiakas- ja potilastietoihin. Asiakas- ja potilastietojen käsittelyn tarve liittyy asiakirjojen hallintaan eikä asiakastietojen sisällön tuottamiseen, mutta työtehtävien hoitaminen kuitenkin edellyttää pääsyä asiakirjoihin.

Käyttöoikeudet

Arkistotoimen työtehtävässä ja 3 §:n 12 kohdan ja 9 §:n 5 kohdan mukaisissa toiminnan tukipalveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus palvelunantajan oman asiakas- ja potilasrekisterin välttämättömiin tietoihin.

**Kysymyksiä
käyttövaltuusasetukseen liittyen?**

Asetusluonnoksen lausuntokierros

- Asetusluonnos ja perustelumuistio on lausuttavana lausuntopalvelussa 29.10.2021 asti
- Käyttöoikeuksien sisältöjen lisäksi toivotaan näkemyksiä vaikutuksiin ja toimeenpanoon, esim. resurssit ja aikataulu
- Lausuntopalautteen perusteella arvioidaan jatkotoimet sekä asetuksen mahdollinen voimaantuloajankohta

stm.fi ›
[@STM_Uutiset](https://www.instagram.com/STM_Uutiset) ›

Kiitos

